

Motion till riksdagen 2021/22:4280

av **Patrick Reslow m.fl. (SD)**

med anledning av skr. 2021/22:39 Riksrevisionens rapport om Pisaundersökningen 2018

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en redovisning av initiativ, och bakomliggande skäl, till beslutet som fattades 2016 om samredovisning av elever som exkluderas på grund av funktionsnedsättningar och språkbegränsningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att oberoende aktörer ska anlitas som granskare av kunskapsmätningar och att valet av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) var olämpligt i samband med Pisastudien och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inte har agerat och vidtagit adekvata åtgärder för att försäkra sig om att Pisaresultaten är tillförlitliga och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvaret för genomförandet av Pisaundersökningen ska återföras till universiteten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Riksrevisionens granskning av Pisaundersökningen (RiR 2021:12) var mycket välkommen eftersom ett flertal aktörer påvisade ett antal felaktigheter, alltmedan företrädare för regeringen där och då istadigt höll fast vid att Pisaresultatet var korrekt. I skrivelse 2021/22:39 medger regeringen att den i huvudsak delar Riksrevisionens övergripande bedömning att för många elever har exkluderats från att delta i Pisa 2018. Regeringen bedömer dock att resultatet i läsförståelse är fortsatt högre jämfört med resultatet 2012. Sverigedemokraterna noterar att regeringens referens till 2012 avseende resultatförbätt-

ring i läsförståelse utgör svenska elevers bottennotering sedan Pisaundersökningens start år 2000 – dvs. Pisaundersökningarnas ”all-time low”.

Samredovisning vid exkludering

1. Skolverkets jurister gjorde 2016 en ny tolkning av den sedan 2019 upphävda personuppgiftslagen. Nytolkningen innebar att exkluderingar för funktionsnedsättningar och språkbegränsningar skulle samredovisas. Riksrevisionen konstaterar att Skolverket inte lyfte frågan till Regeringskansliet för att möjliggöra en mer användbar redovisning av exkluderingarna. Vi vill veta på vilka grunder denna nytolkning gjordes samt på vems initiativ. Vi anser därför att regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning om detta.

Tillförlitligheten till OECD som granskare

2. Regeringen vidhåller att det inte hade gått att hitta en lämpligare aktör än OECD att granska tillförlitligheten av den svenska Pisastudien. Enligt Riksrevisionens rapport finns flera nackdelar med detta och de nämner det faktum att OECD redan hade godkänt Sveriges data samt att OECD inte hade kännedom om hur utbildning för nyanlända fungerar i Sverige och därmed inte kunde göra egna beräkningar. Expressen avslöjade för övrigt i september 2020 via mejl som begärts ut att regeringen hade gett Skolverket i uppdrag att själva ”förhandla om innehåll, tidsram och kostnad” för OECD:s granskning – dvs. i praktiken själva besluta om villkoren för granskningen av sin egen verksamhet. Det är anmärkningsvärt att regeringen trots detta vidhåller att OECD var bäst lämpad aktör att granska den svenska Pisastudien. För Sverigedemokraterna är det uppenbart att valet av OECD var olämpligt ur flera aspekter och innebar en intressekonflikt. En aktör som utses som granskare ska självklart vara oberoende i förhållande till det resultat som ska granskas.

Regeringens bristande uppföljningsansvar

3. Riksrevisionen menar att regeringen har ett ansvar för att följa upp det som levereras och ingripa om det inte håller god kvalitet. Riksrevisionen menar vidare att regeringen inte vidtog tillräckliga åtgärder och understryker att det yttersta ansvaret vilar på regeringen. Regeringen gör delvis en annan bedömning än Riksrevisionen avseende kritiken om att uppföljningsansvaret har brustit. Regeringen anser att regeringen har agerat och vidtagit adekvata åtgärder för att försäkra sig om att Pisaresultaten är tillförlitliga.

Sverigedemokraterna ifrågasätter detta mot bakgrund av ett antal faktorer:

- a) Regeringen och Skolverket tillsatte OECD, som inte kan anses vara oberoende i förhållande till undersökningen, som granskare av tillförlitligheten av den svenska Pisastudien.
- b) Den 6 maj 2021, dvs. strax efter att Riksrevisionens granskningsrapport presenterats i slutet av april 2021, gav regeringen Skolverket i uppdrag att förstärka sina insatser för att säkerställa ett högt deltagande i enlighet med OECD:s gällande riktlinjer i Pisa 2022. Tillförlitligheten avseende kunskapsundersökningen hade emellertid varit ifrågasatt sedan Expressens granskning den 2 juni 2020. I regleringsbrevet till Skol-

verket för budgetåret 2021 finns ingenting om skärpningar avseende genomförande av kunskapsmätningarna för att öka deras tillförlitlighet. Det förefaller således osäkert om regeringen hade varit intresserad av att adressera dessa problem ifall inte Riksrevisionen hade gjort sin granskning.

- c) Regeringen nonchalerade två promemorior som Utbildningsdepartementets egna tjänstemän tog fram direkt efter att Pisaresultaten presenterades i december 2019. I dessa promemorior synliggjordes problematiken med tillförlitligheten avseende de höga exkluderingsstalen och dessutom framfördes påpekandet att inflödet av nyanlända elever inte kunde förklara detta. I stället fortsatte regeringen, promemoriorna till trots, att ihärdigt hänvisa till Skolverkets och OECD:s försäkringar om att den svenska statistiken var godkänd och Pisaresultaten användes även i budgetpropositionen.

Förvisso gav regeringen sent omsider Skolverket i uppdrag att förstärka sina insatser för att säkerställa ett högt deltagande i enlighet med OECD:s riktlinjer i Pisa 2022, men Sverigedemokraterna anser mot bakgrund av ovanstående att regeringen har visat undermåligt intresse för sitt uppföljningsansvar.

Genomförandet av Pisaundersökningarna

Det är av yttersta vikt att kunskapsmätningar som t.ex. Pisa är trovärdiga och det får inte råda några som helst tvivel om att de visar resultatutvecklingen i svensk skola. Misstankar om skönmålningar av resultaten är förödande. För att kunskapsmätningarna återigen ska erhålla tillförlitlighet måste det vara en rågång mellan dem som genomför dessa mätningar och dem som har ett egenintresse av att se goda resultat.

Mot bakgrund av den kritik mot Skolverket som framkommit genom Riksrevisionens granskning av hanteringen av Pisa 2018 anser vi att Skolverkets deltagande i genomförandet av dessa kunskapsmätningar ska upphöra. Genomförandet av Pisaundersökningarna ska återgå till universiteten alternativt IFAU. Pisa 2012 och 2015 genomfördes på uppdrag av Skolverket av Mittuniversitetet, i samarbete med Stockholms universitet, där Mittuniversitet hade det övergripande ansvaret och dessutom ansvaret för naturvetenskap och problemlösning medan Stockholms universitet hade ansvaret för matematik och läsning. Vi vill i anledning av ovanstående att ansvaret för genomförandet av Pisa återförs till universiteten.

Patrick Reslow (SD)

Robert Stenkvist (SD)

Jörgen Grubb (SD)

Michael Rubbestad (SD)

Richard Jomshof (SD)